

# Učiteljski Tovariš

Stanovsko politiško glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana  
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokopisev na vračamo. Nefrankiranih pism na sprejemamo. Izhaja vsak tretjek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list z članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3113

## Številke naj odgovarjajo!

(Statistika kamniškega učiteljskega društva o prosvetnem delu učiteljstva.)

V odgovor na vse neosnovane očitke objavljamo danes nekoliko zanimivih podatkov o učiteljstvu kamniškega sreza, o njegovem delovanju in »pridnosti«.

Predvsem pribijem, da so podatki zbrani lani, torej nekako junija 1930. Bistvenih izprememb od tedaj ni.

### 1. Učiteljstvo.

V srezu je bilo tedaj aktivnih 47 učiteljev in 77 učiteljic, 3 upokojeni učitelji, 3 možni učitelji in 1 sestra-redovnica. Skupno je bilo v srezu 53 učiteljev in 78 učiteljic ali 131 učnih oseb.

Od zaslihnih (pomožnih) učiteljev sta dva duhovnika in en cerkovnik.

Od prvih dveh skupin je bilo včlanjenih pri UJU — kamniško društvo 37 učiteljev in 68 učiteljic, skupno 105 članov. Nevčlanjenih je 13 učiteljev in 9 učiteljic, torej 22 nečlana.

Podatkov za spodnjo statistiko nikakor nisem mogel dobiti vključno prošnjam in urgenceam od 2 učiteljev in 1 učiteljice.

Ob tem času so obstojale v srezu 3 obrtno-nadaljevalne šole v Kamniku, Domžalah in Mengšu, ter ena trgovska šola v Kamniku. Na teh šolah se je udeleževalo 11 tovarišev. Tege udeleževanja nisem štel v poznejših izkazih!

### 2. Udeleževanje po družtvih.

Zanimiv je pogled na izkaz o udeleževanju celokupnega učiteljstva v srezu. Prav v nobenem društvu se niso udeleževali, odnosno niso bili člani, 3 učitelji in 19 učiteljic. Eden od tovarišev je pa zelo zaposlen s poučevanjem na obrtno-nadaljevalni šoli.

Od tovarišev so nekatere šele malo časa na sedanjem službenem mestu in še niso mogle pričeti z izvenšolskim delom. Danes je slika bistveno izpremenjena, ker so se mnoge tovarišice vpisale v Sokola.

	V koliko društvih je včlanjenih									
	Nikjer	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V11
Moških	3	12	10	10	4	4	5	1	1	
Ženskih	19	23	12	8	6	6	3	—	—	
Skupno	22	35	22	18	10	10	8	1	1	

Poglejmo si gorenjo razpredelnico malo natančneje. 17,2% kamniškega učiteljstva ni bilo nikjer včlanjenega, 45% je bilo članov enega ali dveh društev, 37,8% pa je plačevalo članarino za tri ali več društev.

47 učiteljev je v preteklem letu plačevalo članarino za 147 društev; 58 učiteljic pa 143 članarin. Na enega učitelja odpadejo po 3 društva, na učiteljico po 2,5. Povprečno pride na vsako učno moč 2,8 društva ali 105 oseb plačuje 290 članarin!

Oglejmo si tudi društva, v katerih je naše učiteljstvo včlanjeno in kako sodeluje. Všetjo pa ni pri gornji in ne pri sedanjih razpredelnici članstvo pri domačem učiteljskem društvu.

Ime društva	Moš.	Žen.	Skup.
Kmetijske gospodarske ustanove	7	1	8
Kmetijske podruž.	10	—	10
Čebelarke	15	1	16
Sadjarke	—	—	—
Prosvetna udruženja	5	10	15
Kat. prosv. društvo	4	2	6
Čitalnice	—	—	—
Slomškova družba	3	6	9
Humanitar. društva	12	2	14
Gasilska društva	1	5	6
Narodno zdravje	—	—	—
Kolo jugosl. sester	—	18	18
Narodno obram. druš.	7	22	29
CMD	5	10	15
Jugoslov. Matica	—	—	—
Pevska društva	15	12	27
Sokol kraljevine Jugoslavije	19	20	39
Stanovska udruženja	25	31	56
Učit. samopomoč	—	—	—
Društvo učiteljic	—	16	16
Slovensko planinsko društvo	5	8	13

Poleg zgoraj omenjenih društev so še nekatera, ki pa izkazujejo le po par članov.

Od članov, ki jih izkazuje gorenja razpredelnica društev, se udeležujejo več ali manj vsi. Od teh pa opravljajo važnejše funkcije sledeče število:

Ime ustanove	Število včlanjenih učiteljev	Opravlja sledečo funkcijo										v%		
		Predstav.	Podpr.	Tajnik	Blagaj.	Obzor.	Nacionaln.	Prosvet.	Knjiž.	Reviz.	Fevovod.		Stupno.	
Kmet gospod.	34	1	1	4	2	5							13	38,2
Prosvetna	30	2	2	7	3								14	46,6
Humanit.	38			4	4								8	21,1
Nar. obram.	44	1	4	1	8				2				11	25,0
Povska	27			1	3								4	14,8
Sokol	39	2	2	1	5	3	5	1	1				20	51,2
Vsota	212	6	3	22	4	23	3	5	1	3	4	7	74	34,9

Tovariši kamniškega sreza, ki plačujejo gorenjim društvom 212 članarin, so s 34,9% udeleženi na izvrševanju važnega dela v društvu. V 74 slučajih je članarina vezana z delom, ali na vsako tretjo vplačano članarino odpade po ena društvena funkcija.

Kakor sem že zgoraj omenil, so podatki o delovanju v Sokolu posneti na dan 30. junija 1930. Na koncu spisa bom podal paralelo z današnjim stanjem.

Vse zgoraj navedene funkcije so »časne«. Učitelj-delavec pa nima pri tem samo tako zvane »časni«, ampak poleg članarine prav velike izdatke. K društvenim izdatkom prištevam sedaj tudi članarino domačega učiteljskega društva.

Društveni izdatki preteklega leta našega učiteljstva so dosegli višino nad 28.000 Din!

Spodnja razpredelnica naj ponazori višino posameznih skupin. Povprečen letni društveni izdatek pri učitelju je 280 Din, pri učiteljici pa 193 Din. Na osebo pride povprečno letno 210 Din samo društvene članarine.

	Izdatki se gibljejo							Povprečno na osebo	
	Nika-kih	do 100 Din	do 150 Din	200 do 250 Din	300 do 400 Din	400 do 500 Din	500 do 600 Din		
Moških	—	3	10	19	9	3	2	1	280
Ženskih	3	8	26	30	8	—	—	—	193
Skupno	3	11	36	49	17	3	2	1	210

V % se gibljejo izdatki tako-le:  
Nobenih društvenih izdatkov 2,4% učiteljstva. Do letnih 180 Din izdaja 38,2% učiteljstva. Od 200 do 300 Din izdaja 55,2% učiteljstva. Nad 300 Din letno izdaja 5,7% učiteljstva.

Poleg gorenjega udeleževanja vrši učiteljstvo še drugo važno nalogo kot vzgojitelj naroda. Pod okriljem raznih društev prireja razna predavanja in strokovne tečaje. V prvi vrsti mi je omeniti:

Sadjarstvo: 4 tovariši z 19 predavanji.  
Čebelarstvo: 1 tovariš s 3 predavanji. Poljudno vzgojstvo: 1 tovariš s 15 predavanji v radiu.

Z mladinskimi prireditvami se je pečalo 12 tovarišev in tovarišic, ki so priredili 12 predstav.

Diletantskih predstav je bilo 25, ki jih je vodilo 10 tovarišev(ice). Semkaj spadajo tudi »kino-predavanja« (skioptične slike), ki jih je bilo 5.

	Predstav — vršilo	Sodelov. učiteljstva
Strokovna predavanja	37	6
Dilet. in pev. prireditve	25	10
Mladinski oder . . . . .	12	12
	74	28

Pri tem ne smemo pozabiti, da zavisi delovanje vseh 3 sadjarskih podružnic popolnoma od delovanja učiteljskega; isto lahko trdim o čebelarjskih podružnicah, kjer bi bilo potrebno še mnogo pouka. Do pravega delovanja in kmet. podružnicah vsled znanega člana 5. ne moremo priti. Omeniti mi je še, da imajo otroci na neki šoli svoj časopis, pod vodstvom učiteljstva.

In slednjič omenjam, da sodelujejo tudi 3 tovariši pri strokovnem tisku.

Nikjer nisem omenil delovanje učiteljstva pri raznih gradnjah in v drugih podobnih primerah.

Nihče in nikjer pa ne omenja izdatkov, ki nam narastejo ob raznih prireditvah, ob posejanju teh, ker se jim kot učitelji in kulturni pionirji ne moremo ogniti. Za primer povem, da sem leta 1925. opravil 14 različnih funkcij in me je stalo udeleževanja pri tem, voznja k sejam itd., itd. letno 3000 Din. Pa ni všteta nobena zabava in vesela!

### 3. Učiteljstvo in tisk.

V mislih nimam sodelovanja pri tisku kot dopisniki, ampak kot naročniki.

Strokovne knjige, odnosno izdatki zanje niso nikjer vnešeni. Na splošno mi je na to poročalo le nekaj tovarišev, koliko izdajo za izredne knjige: 3 javljajo letno do 150 Din, 2 tovariša okroglo 200 Din in 2 tovariša okroglo 300 Din letno.

Izdatki za razne časopise, liste in revije so naravnost veliki. Povprečno izda učitelj za tisk 540 Din letno, učiteljica pa 386 Din. Na osebo zneso ta kulturni davek povprek 450 Din! Vseh izdatkov učiteljstva za tisk je bilo lani okroglo 55.000 Din — za en srez.

Spodnja razpredelnica jasno kaže sliko o izdatkih. V % je slika sledeča:

2,4% učiteljstva nima izdatkov za časopise, 8,8% učiteljstva izdaja za časopise pod 100 Din, 37,9% učiteljstva izdaja od 100 do 400 Din, 40,3% učiteljstva izdaja od 400 do 800 Din, 10,6% učiteljstva izdaja nad 800 Din za časopise.

Vseh naročnikov	Časopisni izdatki se sučejo v stotakah									
	Nobenih	Pod 100	1 do 2	3 do 4	5 do 6	7 do 8	9 do 10	11 do 20	21 do 30	Nad 30
Moški	48	2	3	11	12	3	2	4	4	4
Ženske	76	3	9	10	9	14	13	9	2	4
Skupaj	124	3	11	13	10	24	25	12	4	8

Oglejmo si sedaj še katero časopisje, odnosno listi so med učiteljstvom razširjeni.

S članarino pri posameznih društvih prejmemo sledeče strokovne liste:

	Moških	Ženskih	Skupno
Sadjarja	15	1	16
Čebelarja	10	—	10
Kmetovalca	7	1	8

Poleg zgoraj omenjenih pridejo v poštev še nekateri strokovni listi:

	Moških	Ženskih	Skupno
Slov. Šol. Matica	13	31	44
Slov. Učitelj	6	13	19
Plan. vestnik	3	2	5
Zdravje	3	6	9

Tudi za mladinske liste se učiteljstvo precej zanima. Dasi ima po šolah samih naročene liste, jih v precejšnji meri še samo kupuje.

### Mladinski listi.

	Mož.	Žen.	Skupaj
Naš Rod . . . . .	12	12	24
Mladinska matica . . . . .	10	14	24
Angelček . . . . .	3	3	6
Zvonček . . . . .	3	2	5
Vrtec . . . . .	1	2	3
Mladi junak . . . . .	1	4	5

Zelo močno sta od dnevnikov zastopana »Slovenec« in »Jutro«. V skupnem številu segata daleko preko polovice števila vsega učiteljstva. Pri tem smelo trdim, da je na »deželi najmanj 1/3 listov razširjenih po prizadevanju učiteljstva. S tem še vedno nečijo računati listi.

	Skupni letni izdatki se gibljejo v stotakah																				Število učiteljstva	Povprečno na osebo
	Nika-kih	1 do 2	3 do 4	5 do 6	7 do 8	9 do 10	11 do 12	13 do 14	15 do 16	17 do 18	19 do 20	Nad 20										
Moških	—	2	1	3	3	8	9	3	4	3	3	3	3	—	1	2	—	48	825			
Ženskih	3	4	12	7	9	13	11	6	4	3	—	1	1	1	—	—	1	76	599			
Skupno	3	6	13	10	12	21	20	9	8	6	3	4	4	1	1	2	1	124	688			

### Dnevnik in tednik.

	Mož.	Žen.	Skupaj
Slovenec . . . . .	11	24	35
Jutro . . . . .	28	14	42
Slovenski list . . . . .	5	7	12
Ponedeljek . . . . .	11	4	15
Slovenski narod . . . . .	6	3	9
Jugoslovan . . . . .	4	1	5
Domovina . . . . .	3	1	4
Domoljub . . . . .	2	2	4
Bogoljub . . . . .	—	5	5

Med leposlovje sem štel tudi knjižne družbe. V prvi vrsti sta zastopana Vodnikova in Mohorjeva družba. Do prave agitacije za drugo prav za prav učiteljstvo nima dostopa, ker so poverjenišva v rokah duhovništva. Vendar tudi tu pomaga marsikatera tovarišica in tovariš za razširjenje knjig mod ljudstvom. Vodnikovi družbi pa je ravno učiteljstvo največ pripomoglo do sedanjega razmaha. Samo v našem srezu je 12 tovarišev poverjenikov, ki gotovo pridobe družbi častno število članov.

### Književne družbe in revije.

	Mož.	Žen.	Skupaj
Slovenska matica . . . . .	5	5	10
Vodnikova družba . . . . .	19	18	37
Mohorjeva družba . . . . .	8	11	19
Cankarjeva družba . . . . .	2	1	3
Modra ptica . . . . .	6	11	17
Umetniška matica . . . . .	4	2	6
Dom in svet . . . . .	1	5	6
Zvon . . . . .	1	5	6
Ženski svet . . . . .	4	29	33
Žena in dom . . . . .	1	12	13
Mladika . . . . .	3	5	8
Ilustracija . . . . .	1	3	4
Obzor . . . . .	6	3	9
Življenje in svet . . . . .	17	6	23
Vigred . . . . .	4	12	16

Zaradi zanimivosti naštevam tudi liste, ki imajo malo naročnikov.

Glasnik srca Jezusovega 5.

Zbori, Pevec in Katoliški misijon po 4.

Po 3 naročnike štejejo: Naš list, Kraljestvo božje, Cvrtje, Illust. Wäschezeitung.

Po 2 naročnika imajo: Domači prijatelj, Naša doba, Naš Glas, Mentor, Križ, Belo modra knjižnica, Salozijanski vestnik, Cerkevni glasbenik, Poučni slovar, Die Quelle, Kosmos, Volksschule, Frauen-Fleiß.

Po 1 naročnika: Kmetijska matica, Gospiška matica, Sokolska matica; Kmetički list, Samorodnost, Ženski pokret, Gruda, Čas, Ženska moda, Duhovni život, Sv. Cecilija, Nova muzika, Jadranska straža, Kres, Weltstimmen, Bazar, D. B. G. Rekord, Illust. Monatsschrift, Ullstein Hausfrau, Die Musik, Allgem. Kaninchenzeitung, Sonnenschule, Arbeitsschule, Kulturgeschichte ter celo bulgarska lista Seznanije in Učit. misel.

### Izdatki učiteljstva za prosveto in tisk.

Dodajem sliko o celokupnih letnih izdatkih učiteljstva kamniškega sreza. Dosežajo višino nad 83.200 Din. Vsi tovariši so izdali okroglo 39.500 Din, tovarišice pa 43.700 Din. Ali ni to ogromna vsota takozvanega narodnega davka, ki ga nihče ne vidi ali noče videti.

V procentih je slika sledeča:

1,6% vsega učiteljstva nima nikakih izdatkov, 33% vsega učiteljstva izdaja letno 100 do 500 Din, 51,6% vsega učiteljstva izdaja letno 500 do 1000 Din, 9,7% vsega učiteljstva izdaja letno 1000 do 1500 Din, 4,1% vsega učiteljstva izdaja letno nad 1500 Din.

Kje so drugi izdatki, ki jih ne štejemo, kakor sem že prej omenil?

Sklepam s kratkim pozivom: Tovarišice in tovariši! Gorenje številke jasno kažejo, kaj delamo in koliko žrtvujemo. Do sedaj smo želi le — napade. Zavodajte se enkrat, da smo resnično oni steber, na katerem sloni prosveta naroda. Iz tega naj nastane naš ponos, ki si ga ne damo omadeževati od nikogar.